

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

doorkiesnummer (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n)
onderwerp wijziging van de Wet subsiëring politieke partijen	ons kenmerk BJZ/2004003925	datum 2 december 2004

Geachte commissieleden,

Op 11 november jl. is het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet subsidiëring politieke partijen houdende verhoging van de subsidiebijdragen, verbreding van de subsidiabele doelen en aanpassing van de subsidiegrondslag' naar de Tweede Kamer gestuurd. Uw commissie heeft besloten op korte termijn, namelijk 9 december a.s., schriftelijk verslag hierover uit te brengen. Wij plaatsen graag onderstaande kanttekeningen bij dit wetsvoorstel, in de hoop dat u onze reactie kunt betrekken bij de schriftelijke bijdrage.

Het kabinet-Balkenende II heeft in het hoofdlijnenakkoord gesteld dat versterking van het huidige stelsel van representatieve democratie noodzakelijk is, inclusief versteviging van de politieke partijen en hun wetenschappelijke instituten en scholingsinstituten. Het voorliggende voorstel beoogt hieraan invulling te geven, door in essentie meer geld beschikbaar te stellen aan politieke partijen en meer vrijheid te geven aan de besteding hiervan. Hierbij wordt de 'wezenlijke rol' benadrukt die politieke partijen in de representatieve democratie vervullen. Daarmee wordt uitsluitend gedoeld op de landelijke politieke partijen, zonder dat dit overigens steeds expliciet zo benoemd is. Wij missen de notie dat er naast landelijke partijen ook lokale partijen bestaan, die op hun beurt een wezenlijke rol in de lokale democratie spelen en dezelfde functies als landelijke partijen uitoefenen; bijvoorbeeld op het gebied van rekrutering, politieke vorming en scholing. De lokale, niet landelijk georganiseerde partijen beschikken sinds 2002 gezamenlijk over het grootste aantal raadsleden (ongeveer 24 procent

van de raadszetels). Zij ontvangen echter geen subsidie van rijkswege. Wanneer men van mening is dat meer financiële steun aan partijen het democratische systeem kan versterken, dan zou dit voor alle vertegenwoordigde politieke partijen moeten gelden. Door de voorgestelde verhoging van de subsidie voor landelijke partijen, nadat eerder in 1999 en 2001 het totale subsidiebedrag al is verhoogd met respectievelijk 20 en 100 procent, dreigt een verdere financiële ongelijkheid te ontstaan tussen landelijke partijen enerzijds en regionaal en lokaal georganiseerde partijen anderzijds.

Deze toenemende financiële ongelijkheid betekent dat van gelijke toegang tot mogelijkheden voor scholing en vorming, een belangrijke democratische randvoorwaarde, steeds minder sprake is. In 2002 werd in het advies 'Een leven lang leren' van de door het ministerie van BZK ingestelde werkgroep 'Scholing en vorming van politieke ambtsdragers' al ingegaan op deze problematiek. Ook op lokaal niveau is het van belang dat vertegenwoordigers en bestuurders van vertegenwoordigde partijen kunnen werken aan verdieping en kwaliteitsverbetering. De consequentie van de voorgestelde wetswijziging is op het punt van gelijke toegang onvoldoende overdacht.

In het verlengde hiervan constateren wij dat de Raad van State er in haar advies op wijst dat het, door de verbreding van het aantal subsidiabele activiteiten, niet meer gewaarborgd is dat politieke partijen zich voldoende blijven inzetten voor wezenlijke functies als scholing en vorming en politieke participatie van jongeren. Met dit voorstel gaan dus ook lokale vertegenwoordigers van landelijke partijen er niet per definitie op vooruit, waar het gaat om hun mogelijkheden tot ontwikkeling en professionalisering.

Wij zijn van mening dat het niet wenselijk is om nu de wet zoals voorgesteld te wijzigen en pas daarna de discussie te voeren over andere aspecten, zoals genoemd in de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen (27 422, nr. 2). Hierin gaat het onder andere om de positie van lokale en regionale partijen. Als eindperspectief noemt de notitie 'een alomvattende wettelijke regeling inzake de financiering van politieke partijen, die voorziet in een financieringssysteem ten behoeve van politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in respectievelijk gemeenteraden, provinciale staten en de Staten-Generaal'. Als eerste stap op weg naar deze oplossing wordt 'een gelijkwaardige toegang tot de mogelijkheden van scholing en vorming voor alle politieke ambtsdragers' genoemd. Het huidige voorstel gaat, zonder voorafgaande discussie, slechts in op een deelaspect van deze doelstelling. De VNG is daarbij niet geraadpleegd of om nader commentaar gevraagd. Dat verbaast ons, mede gezien eerdere berichten van de minister van BZK aan de Kamer, zoals de brief van 1 oktober 2003.

Wij zijn bereid om in nader overleg een oplossing te zoeken voor de achtergestelde positie van lokale partijen en voor het vraagstuk waarin de gewenste ontwikkeling van scholing en vorming van lokale politieke ambtsdragers centraal staat. In dit opzicht waarderen wij overigens de zorg over de positie van lokale volksvertegenwoordigers en de aantrekkelijkheid van het raads- en statenlidmaatschap, die in de Kamer is uitgesproken bij de begrotingsbehandeling voor BZK.

Ten slotte hechten wij eraan te benadrukken dat de gemeenten graag hun bijdrage leveren aan het beter functioneren van de lokale democratie. Zij kunnen hier echter niet financieel aan bijdragen op een manier waarop het Rijk dat nu wel doet. Het is dan ook geen goed signaal naar de gemeenten, die samen met het Rijk financieel 'de trap af' zijn gegaan en stevig moeten bezuinigen, dat zij nu zien hoe extra uitgaven voor de representatieve democratie op landelijk niveau wel, maar op lokaal niveau niet geoorloofd zijn.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Een afschrift van deze brief is verstuurd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad